

Meer mogelijkheden met Decemberzegels

Waarschijnlijk verzamelt u Nederland postfris en hebt u een compleet velletje van twintig decemberzegels aangeschaft. Daar bent u als verzamelaar snel mee klaar: wacht op uw Davo- of Importa-supplement van **2002** en schuif het velletje op zijn plaats in de kristalheldere strook van het albumblad. Dat is een gebruikelijke manier van postzegels verzamelen en er is weinig op tegen. Maar deze decemberzegels - de enige moderne Nederlandse zegels die je echt veel tegenkomt - bieden verzamelaars nog meer mogelijkheden.

Andere verkoopvormen

Meer gespecialiseerde postfrisverzamelaars zullen niet alleen het gewone velletje in hun verzameling opnemen, maar ook de zogenaamde *mailer* en het doosje met de rolzegels. Voor een gedetailleerde beschrijving van deze verkoopvormen kunt u terecht in het januarinummer van *Filatelie*, maar in het kort komt het hier op neer:

Een *mailer* of "geïntegreerd hangblokje" is ook een velletje met de twintig verschillende decemberzegels, maar het heeft een ander formaat doordat er een ophangsleuf in aangebracht moest worden. De achterzijde is bedrukt met onder meer een vergrote afbeelding van een decemberzegel

Het doosje met rolzegels bevat honderd decemberzegels, die zonder elkaar te raken zijn aangebracht op een dragende rol. Bij elke vijfde zegel is op de achterkant van de drager een nummer gedrukt. In tegenstelling tot wat je zou verwachten bevat het doosje niet **5 x 20** verschillende zegels, maar vijf reeksen van achttien verschillende zegels en nog tien zegels van een volgende reeks. In totaal zijn er 14 verschillende doosjes rolzegels, die elk twee van de twintig zegeltypen missen.

Voor deze verkoopvormen, de mailer en de rolzegels, is geen voorgedrukt albumblad beschikbaar. Met een blanco albumblad en een pen of een computer kunt u voor de mailer vast wel iets fabriceren. Maar voor de rolzegels? Zelfs als u het doosje buiten beschouwing laat, is een strook van honderd postzegels moeilijk onder te brengen op een albumblad! Met een strook van de achttien verschillende zegels uit een doosje is dat voor een handige vouwer wel mogelijk. Zelf zou ik trouwens nooit gaan knippen in een rol om daarmee iets te krijgen dat past op een albumblad.

Gebruikte zegels

Postzegels zijn bedoeld om op brieven te plakken, dat vergeten sommige verzamelaars nog wel eens. Ook TPG Post lijkt niet echt van deze wijsheid overtuigd te zijn en ziet de postzegel steeds meer als een *verzamelaarsproduct* dat verkocht moet worden via het postorderbedrijf Collect Club. Behalve in december: dan worden er velletjes met twintig verschillende speciale zegels uitgebracht die door de hele bevolking massaal gekocht en op brieven en kaarten geplakt worden. Aangezien vrijwel iedereen wel een paar kerst- of nieuwjaarskaarten ontvangt, is er een overvloed aan gebruikte decemberzegels beschikbaar.

Mijn voordrukalbum bevat naast het blad voor een compleet velletje ook een blad met twintig vakjes voor de losse decemberzegels. Dat kan dienst doen om gebruikte exemplaren in onder te brengen, want waar vind je losse postfrisse exemplaren van zelfklevende zegels die zonder tussenruimte in velletjes gedrukt zijn? Wachten tot men in Groningen dit gat in de markt ontdekt en ook van de decemberzegels volledig doorgestante zegels gaat aanbieden?

Persoonlijk vind ik het eigenlijk leuker om voor gebruikte decemberzegels zelf een albumblad te ontwerpen, met een lay-out die zoveel mogelijk lijkt op die van het postzegelvelletje. Ook de bijplakzegel vindt op dat blad zijn plaats. Voor elke serie decemberzegels van de afgelopen jaren heb ik een dergelijk blad gemaakt en dat begint een leuke verzameling te worden!

Zegels op stuk

Voor veel filatelisten is de mooiste vorm van verzamelen het bijeenbrengen van postzegels op complete brieven. Daarmee laat je zien waarvoor postzegels eigenlijk bedoeld zijn. Ik denk dat het in de eerste maanden van 2003 nog weinig moeite kost om elk van de decemberzegels van 2002 correct gebruikt op een kaart of een envelop te vinden. Daarmee heb je een samenhangende collectie van twintig poststukken, nog afgezien van de mogelijkheden die je krijgt wanneer je ook nog aandacht gaat schenken aan tariefmogelijkheden en bijzondere afstempelingen. Over die twee onderwerpen verderop wat meer.

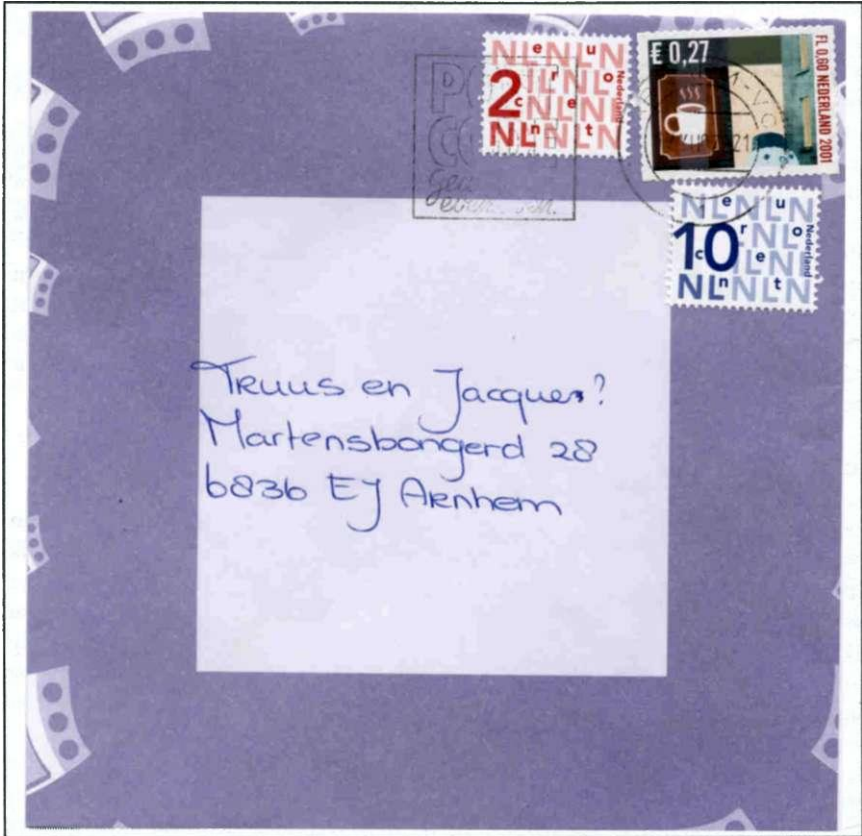
Het is wat overdreven om elk van die poststukken op een apart albumblad op te zetten: op een A4-blad passen gemakkelijk twee stuks. Als je de poststukken in het albumblad laat 'verzinken' zodat alleen de rechterbovenhoek zichtbaar blijft, gaan er nog meer poststukken op een blad.

Tarieven

Het geweldige succes van de decemberzegels is voor een groot deel te danken aan het bijzondere tarief dat ze vertegenwoordigen. Niet voor niets zijn ze indertijd geïntroduceerd als een wapen van de PTT in de strijd tegen de particulieren

postbezorgers, die met hun lagere tarieven een fors deel van de feestdagenpost in handen dreigden te krijgen!

In de afgelopen kortingsperiode, die liep vanaf de dag van uitgifte van de decemberzegels tot en met Driekoningen, kon je met een zo'n zegel van 29 eurocent een brief of kaart versturen, wat een korting betekende van 10 eurocent op het normale tarief. Ook voor zware kaarten (20 t/m 50 gram) volstond in de kortingsperiode één decemberzegel, terwijl daarvoor normaal het dubbele tarief van 78 eurocent geldt.

Het 39 eurocent tarief voor een vierkante envelop

Een leuke bijzonderheid is, dat de kortingsregeling niet van toepassing is op *vierkante* kaarten en enveloppen: daar moest gewoon 39 eurocent op geplakt worden. Tussen de vierkante poststukken die ik eind december in de bus kreeg - en blijkbaar waren vierkante kaarten deze feestdagen in de mode - zaten trouwens maar weinig 39-centfrankeringen. De afzender kent de regel niet en TPG Post controleert er niet op.

Op kerstpost kom je altijd ook nog veel decemberzegels tegen van vorige jaren. Strikt genomen moet bij gebruik van een decemberzegel van 2001 (frankeerwaarde 27 eurocent) nog twaalf eurocent aanvulling geplakt worden, want de kortingsperiode van die zegels eindigde per 6 januari 2002. Maar ook hier geldt: wie let daarop? De meeste mensen zullen een bijfrankering van twee eurocent (het verschil tussen de kortingsstarieven van 2001 en 2002) al royaal vinden.

Een tariefvoorbeeld dat zonder veel moeite te vinden moet zijn, is een poststuk van ná 6 januari 2003 met een decemberzegel en de bijplakzegel van tien eurocent. Die bijplakzegel van 10 eurocent is tenslotte speciaal uitgebracht om overgebleven decemberzegels weg te kunnen plakken.

Stempels

Voor de postertijen biedt de Kerst- en Nieuwjaarsperiode altijd veel extra werk. Niet alleen door het extra aanbod van post, maar vooral door het feit dat het hierbij om particuliere post gaat, die meestal handgeschreven is en vaak binnen het postcodegebied van de afzender bezorgd moet worden.

Om de verwerking van deze post te stroomlijnen, wordt er extra personeel ingeschakeld en worden er extra stempelmachines gebruikt. Veel post wordt lokaal gesorteerd en afgestempeld en wordt niet doorge-

stuurd naar de zes grote verwerkingscentra. En dat is aan die post te zien. In de extra stempelmachines die voor de kerst- en nieuwjaarspost ingezet worden, zitten vaak stempelkoppen zonder plaatsnaam, maar met de aanduiding PTT of TPG en een volgnummer. Voor gespecialiseerde stempelverzamelaars is het elk jaar weer een uitdaging om erachter te komen in welke plaatsen deze moderne 'nummerstempels' gebruikt zijn. Opvallend is ook het gebruik van stempelkoppen en stempelvlaggen

die van jaren geleden dateren, maar die voor de feestdagen weer tevoorschijn gehaald worden, bijvoorbeeld de postcodestempels. En dan zijn er nog de plaatsnaamstempels die je op normale post al bijna niet meer tegenkomt. Op de normale post zie ik voornamelijk machinestempelafdrucken uit

Nieuwegein en de andere grote verwerkingscentra. Op de kerstpost kwam ik "Elst" tegen, "Veenendaal" en "Ede" en ook nog "Arnhem VC", van het oude voorsorteercentrum waar tegenwoordig alleen nog aangetekende zendingen verwerkt worden.

Onderbroken tanding

De decemberzegels van 2002 zijn voor de verschillende verkoopvormen (velletje, mailer en rol) afzonderlijk gedrukt. Voor wie een scherp oog heeft is dat aan die zegels te zien en het staat uitgebreid beschreven in *Filatelie* van januari 2003 (Verzameling Nederland, p 23-25). Uit dat artikel blijkt weer dat je met een gedegen

druktechnische kennis aanzienlijk meer varianten in je verzameling Nederland kunt onderscheiden dan als leek. Maar er wordt in datzelfde artikel ook een eigenaardigheid van de decemberzegels genoemd die elke verzamelaar met het blote oog kan waarnemen. De tanding van de velzegels vertoont onderbrekingen, waardoor sommige zegels bij het losscheuren een stukje van de buurzegel meenemen. En ook daarvan kunt u voorbeelden vinden tussen de gewone kerst- en nieuwjaarspost.

J. Spijkerman